

De Nieuwe Polder

Een duurzame economie is van en voor iedereen

Door: Jeroen Rijkema en Björn Vennema

05-10-2023

Duurzaamheid

De afgelopen decennia hebben de belangen van de financiële sector wereldwijd een eigen dynamiek gekregen, en mede daardoor zijn de financiële en reële economie steeds verder uit elkaar gegroeid. Financiële rendementsdoelstellingen hebben de overhand gekregen, boven maatschappelijke doelstellingen en belangen. Een wereldwijde trend, aangejaagd door de ongebreidelde groei van de financiële markten. Dat is niet in het algemeen belang en moet anders. In de essaybundel 'De Nieuwe Polder' zetten Jeroen Rijkema en Björn Vennema uiteen hoe ze dit voor zich zien.

Jeroen Rijpkema

Björn Vennema

Een ander denkkader

De financiële sector in brede zin moet terug naar haar essentie: de financiële motor van economie en maatschappij zijn. Wereldwijd moet de sector haar financiële kennis en kracht inzetten om positieve impact en duurzaamheid in brede zin te realiseren. Daarbij is het van essentieel belang dat de sector zowel de levensbehoeften van de huidige generaties als die van toekomstige generaties tegemoetkomt.

Dit omvat ecologische duurzaamheid (leven binnen planetaire grenzen) en maatschappelijke duurzaamheid (sociale levensbehoeften én de bevordering van sociale cohesie). Om bij te dragen aan brede welvaart moet de sector financieel én maatschappelijk rendement genereren en sociale cohesie, kansgelijkheid en welzijn voor iedereen nastreven.

Dit vraagt om een ander denkkader van de financiële sector en haar investeerders. Er moet een herijking plaatsvinden tussen financieel en maatschappelijk rendement. Sociale inclusie en cohesie staan onder toenemende druk in veel landen en dit vereist oplossingen die vaak buiten de gebruikelijke kaders en denkwijzen van de financiële sector vallen. De sector heeft de kennis, middelen en de mogelijkheden om oplossingen mogelijk te maken, die lang niet altijd binnen bestaande kaders passen, maar wel van groot maatschappelijk belang zijn. Het vraagt om lef en creativiteit om mogelijkheden te zien in plaats van onmogelijkheden.

Klimaat op de agenda

Dit is geen utopie, want waar een gezamenlijke wil is, is een andere weg voorwaarts mogelijk. Op het gebied van ecologische duurzaamheid komt een soortgelijke verandering inmiddels op gang. De transitie naar een duurzame economie krijgt inmiddels een hoge prioriteit op de maatschappelijke agenda en de urgentie van de klimaatcrisis wordt inmiddels breed onderkend door politiek en bedrijfsleven, ook al moet hier nog veel gebeuren om daadwerkelijk een einde te maken aan het gebruik van fossiele brandstoffen.

Deze aandacht voor ecologische duurzaamheid heeft een lange aanlooptijd gehad. Pas de laatste jaren is er een versnelling zichtbaar, waarbij de Nederlandse financiële sector internationaal gezien vooroploopt. Dat blijkt onder meer uit de toezegging van de sector om zich aan het Klimaatcommitment van de overheid te houden. Banken, verzekeraars en pensioenfondsen beloven dat ze de uitstoot van broeikasgassen flink aan banden gaan leggen.

Te weinig aandacht voor sociale uitdagingen

Dezelfde urgentie voor ecologische duurzaamheid ontbreekt nog op het gebied van sociale uitdagingen. Het grootste gedeelte van de financierings- en investeringsgelden voor de duurzaamheidstransitie gaan naar ecologische uitdagingen, niet naar de sociale inclusie en cohesie. Dat is onterecht. Ook op sociaal gebied is dringend maatschappelijke verandering nodig, mede omdat de ecologische duurzaamheidstransitie ook direct sociaal-maatschappelijke gevolgen heeft.

Iedereen moet in vrijheid kunnen leven en zich ontwikkelen zonder dat er beperkingen worden opgelegd, binnen de grenzen van de planeet. Een duurzame economie werkt voor iedereen en laat niemand aan de rand van de samenleving achter. Helaas is werken aan maatschappelijke duurzaamheid niet voor iedereen vanzelfsprekend. Terwijl de wereld zich geleidelijk mobiliseert om de klimaatverandering aan te pakken, blijven enorme verschillen in rijkdom en kansen bestaan, of worden ze zelfs groter, vaak verergerd door milieuomstandigheden. Een dergelijke sociale divergentie kan de inspanningen vertragen om een economie binnen planetaire grenzen te bereiken en sociale spanningen doen toenemen.

Ongelijkheid en sociale scheidslijnen hebben uiteindelijk invloed op iedereen, wat leidt tot fricties tussen individuen, binnen gemeenschappen en over landsgrenzen heen. Sociale cohesie staat onder toenemende druk. De weg naar een inclusieve en verbonden samenleving begint met respect voor fundamentele mensenrechten, vereist gelijkwaardige toegang tot hulpbronnen, producten en diensten om in basisbehoeften te voorzien, en biedt meer en gelijke kansen, waarbij ieders stem wordt gehoord. Dit vereist een echte geest van solidariteit en samenwerking.

Financiële instellingen aan zet

De overheid kan dit maatschappelijke probleem niet alleen oplossen. Hier ligt ook een grote voortrekkersrol weggelegd voor het bedrijfsleven, in het bijzonder financiële instellingen. In plaats van zich voornamelijk te richten op strikte naleving van wet- en regelgeving (de 'tick-the-box-mentaliteit') moet de sector ook verantwoordelijkheid nemen om de huidige uitdagingen aan te pakken en zo echte verandering aanjagen. Hoe financiële instellingen dit precies kunnen doen? Dat leest u in de essaybundel.

Jeroen Rijpkema is sinds 21 mei 2021 statutair lid en voorzitter van de Raad van Bestuur van Triodos Bank N.V.

Björn Vennema is mede-oprichter en directeur van Social Finance NL.

Bestelinformatie: <https://walburgpers.nl/nl/book/9789464562187/de-nieuwe-polder>

